

Sygn. akt V U 759/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Głowczyński

Protokolant: star. sekr. sądowy Magdalena Teteruk

po rozpoznaniu w dniu 08 listopada 2016 r. w Legnicy

sprawy z wniosku P. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń

na skutek odwołania P. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 29 czerwca 2016 r.

znak(...)

zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 29 czerwca 2016 r. znak (...) w ten sposób, że stwierdza, iż wnioskodawca P. M. nie jest zobowiązany do zwrotu uznanego za nienależnie pobrane świadczenie za okres od 01 lipca 2015 r. do 31 lipca 2015 roku w kwocie 739,58 zł.

SSO Krzysztof Głowczyński

Sygn. akt V U 759/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 czerwca 2016 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zobowiązał wnioskodawcę P. M. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 01 lipca 2015 r. do 31 lipca 2015 r. w kwocie 739,58 zł. W uzasadnieniu wskazał, że prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiące, w których zostały osiągnięte przychody w łącznej kwocie wyższej niż 70% przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w danym okresie, a z informacji uzyskanej w (...) oraz Fundacji (...) wynika, że w okresie od 01 lipca 2015 r. do 31 lipca 2015 r. wnioskodawca uzyskał przychód w kwocie 2.954,94 zł, tj. wyższej niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w tym okresie.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył wnioskodawca P. M., domagając się jej zmiany i orzeczenia, że nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. W uzasadnieniu podał, że w miesiącu lipcu 2015 r. otrzymał zarówno stypendium za staż (za miesiąc czerwiec 2015 r.), jak i wynagrodzenie za pracę (za miesiąc lipiec 2015 r.) z (...) we W., dlatego na jego konto w tym miesiącu wpłynęła tak znaczna suma dochodu, tj. 2.954,94 zł.

Jego zdaniem jednak, wynagrodzenie stażowe nie powinno zostać wliczone do przychodu za miesiąc lipiec 2015 r., albowiem dotyczyło odbywania przez niego stażu w miesiącu czerwcu 2015 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie, uzasadniając swoje stanowisko jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

P. M., ur. (...), od dnia 13 stycznia 2005 r. jest uprawniony do renty socjalnej z tytułu całkowitej niezdolności od pracy. Decyzją z dnia 07 marca 2016 r. prawo do renty socjalnej zostało przyznane na dalszy okres – do dnia 28 lutego 2021 r. Wysokość tego świadczenia od 01 marca 2016 r. wynosi 741,35 zł. Decyzja zawierała pouczenie wnioskodawcy o tym, że w przypadku osiągnięcia przychodów w łącznej kwocie wyższej niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do celów emerytalnych, prawo do renty zawiesza się i że w razie zaistnienia tej przesłanki i mimo to pobrania świadczenie istnieje konieczność jego zwrotu jako świadczenia nienależnego.

/bezsporne, a nadto dokumenty z akt ubezpieczeniowych wnioskodawcy, w tym: wniosek o rentę socjalną, decyzja z dnia 07.04.2005 r., decyzja z dnia 07.03.2016 r./

W dniu 27 marca 2015 r. wnioskodawca podpisał umowę stażową nr (...) –Umowę o zorganizowanie stażu dla Uczestnika projektu „Profesjonalni niepełnosprawni na D.” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). W wykonaniu tej umowy wnioskodawca odbywał staż zawodowy w okresie od 30 marca 2015 r. do 29 czerwca 2015 r. w (...) we W. na stanowisku pracownika administracyjno – biurowego. Wnioskodawca z tytułu odbywania wymienionego stażu za okres od 30 do 31 marca 2015 r. otrzymał w kwietniu 2015 r. stypendium w kwocie 239,82 zł, za okres od 01 do 30 kwietnia 2015 r. – stypendium otrzymał w maju 2015 r. w kwocie 1.246,49 zł, za okres od 01 do 31 maja 2015 r. – stypendium otrzymał w czerwcu 2015 r. w kwocie 1.246,49 zł, a za okres od 01 do 30 czerwca 2015 r. – stypendium otrzymał w dniu 06 lipca 2015 r. w kwocie 1.246,49 zł. Wymienione stypendium stażowe współfinansowane było ze środków Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Ustalona w umowie stażowej kwota stypendium była zwolniona z podatku dochodowego od osób fizycznych.

Jednocześnie z dniem 01 lipca 2015 r. P. M. podjął zatrudnienie w (...) we W. na stanowisku pracownik biurowy/recepcjonista na podstawie umowy o pracę. Wynagrodzenie za miesiąc lipiec 2015 r. w wys. 1750 zł brutto (1.286,16 zł netto) wnioskodawca otrzymał w dniu 31 lipca 2015 r. Kolejne wynagrodzenia w tej samej wysokości (tj. 1750 zł brutto, 1.286,16 zł netto) zostały wnioskodawcy wypłacone: w dniu 31 sierpnia 2015 r., 30 września 2015 r., 30 października 2015 r., 30 listopada 2015 r. i 30 grudnia 2015 r.

Po otrzymaniu informacji od płatnika o uzyskanych przez wnioskodawcę przychodach w 2015 r., organ rentowy decyzją z dnia 29 czerwca 2016 r. zobowiązał P. M. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia socjalnego za okres od 01 lipca 2015 r. do 31 lipca 2015 r. w kwocie 739,58 zł, wskazując w uzasadnieniu, że w okresie od 01 lipca 2015 r. do 31 lipca 2015 r. wnioskodawca uzyskał przychód w kwocie 2.954,94 zł, a więc w kwocie wyższej niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w tym okresie.

Dowód: zaświadczenie z dnia 05.07.2016 r. k. 3

dowód przelewu z dnia 06.07.2015 r. k. 4

zaświadczenie o odbyciu stażu zawodowego k. 5

umowa stażowa nr (...) k. 15

dokumenty z akt ubezpieczeniowych wnioskodawcy: pismo Fundacji (...)

z dnia 13.06.2016 r. k. 75, zaświadczenie z dnia 15.06.2016 r. k. 78, złożone przelewem

k. 79

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Spór w rozpoznawanej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy zachodziły łącznie wszystkie przesłanki do zawieszenia prawa wnioskodawcy do renty socjalnej, a w konsekwencji, czy zachodziły podstawy do żądania od niego zwrotu kwoty pobranej przez niego tytułem renty socjalnej za okres od dnia 01 lipca 2015 r. do 31 lipca 2015 r. jako świadczenia nienależnego.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. (t. jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 982), prawo do renty socjalnej zawieszają się w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. W myśl zaś ust. 2 tego artykułu – za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 1, uważa się zatrudnienie, służbę, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. czynną służbę wojskową w Wojsku Polskim, służbę pełnioną w Polsce w Policji, w UOP, ABW, AW, SKW, SWW i CBA, w Straży Granicznej, w Służbie Więziennej, w Państwowej Straży Pożarnej, w Służbie Celnej, w Biurze Ochrony Rządu), lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie działalności pozarolniczej.

Z treści art. 10 ust. 1 ustawy wynika, że prawo do renty socjalnej podlega zawieszeniu w przypadku osiągnięcia przychodu w rozumieniu art. 10 ust. 3, 4 lub 5 tej ustawy z tytułu działalności, o której mowa w art. 10 ust. 2 ww. ustawy, podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

Cytowana ustawa nie zawiera definicji przychodu. Akt ten jednak w kwestiach nieuregulowanych odsyła do unormowań ustawy z dnia 17 grudnia 1997 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w tym także do art. 104, traktującego o zawieszaniu prawa do świadczeń, a w konsekwencji – do przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. jedn.: Dz.U. z 2015 r., poz. 121). Art. 4 pkt 9 tego ostatniego aktu nawiązuje zaś – w zakresie pojęcia przychodu – do regulacji ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Przychodem – zgodnie z art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – są przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy oraz przychody z działalności wykonywanej osobiście przez osoby należące do składu rad nadzorczych, niezależnie od sposobu ich powoływania, a nadto przychód z tytułu członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub spółdzielni kółek rolniczych – z tytułu pracy w spółdzielni i z tytułu wytwarzania na jej rzecz produktów rolnych (art. 4 pkt 10).

W myśl zaś art. 10 ust. 3 ustawy o rencie socjalnej za przychód, o którym mowa w ust. 1, w przypadku prowadzenia działalności pozarolniczej uważa się przychód stanowiący zadeklarowaną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu ustawy systemowej. Przepis art. 10 ust. 4 ustawy o rencie socjalnej stanowi natomiast, że za przychód, o którym mowa w ust. 1, uważa się również kwoty pobranych zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego oraz wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, kwoty świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, zasiłku wyrównawczego i dodatku wyrównawczego. Z przepisu art. 10 ust. 5 ustawy o rencie socjalnej wynika zaś, że prawo do renty socjalnej ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu innego niż wymieniony w ust. 1-4, zaliczonego do źródeł przychodów podlegających opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2000 r. Nr 14, poz.

176 ze zm., nazywanej dalej ustawą podatkową), z zastrzeżeniem art. 9 ust. 1 i 2, lub osiągnięcia przychodów z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze, opodatkowanych na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne.

W rozpoznawanej sprawie sporu nie budziło, że wnioskodawca w miesiącu lipcu 2015 r. osiągnął dwa rodzaje przychodów – jeden z tytułu zatrudnienia w oparciu o umowę o pracę: wynagrodzenie za miesiąc lipiec 2015 r. wypłacone w dniu 31 lipca 2015 r., i drugi – z tytułu odbywania stażu w ramach projektu „Profesjonalni niepełnosprawni na D.” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS): stypendium za miesiąc czerwiec 2015 r. wypłacone w dniu 06 lipca 2015 r. Organizatorem stażu było (...)we W.. Suma wynagrodzenia za pracę wnioskodawcy za miesiąc lipiec 2015 r. i ww. stypendium wypłaconego w lipcu 2015 r. wyniosła łącznie 2.954,94 zł i przekroczyła kwotę, o której mowa w art. 10 ust. 6 ustawy o rencie socjalnej. W myśl tego przepisu, prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiąc, w którym zostały osiągnięte przychody, o których mowa w ust. 1-5a, w łącznej kwocie wyższej niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do celów emerytalnych. Zgodnie z komunikatem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 maja 2015 r. (M.P. z 2015 r. poz. 431) od dnia 1 czerwca 2015 r. kwota przychodu odpowiadająca 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za I kwartał 2015 r. ogłoszonego do celów emerytalnych wynosiła 2.838,50 zł.

W błędzie pozostaje wnioskodawca twierdząc, że wypłacone w dniu 06 lipca 2015 r. stypendium nie powinno być zaliczone do przychodu za miesiąc lipiec 2015 r., albowiem dotyczyło stażu odbytego w miesiącu czerwcu 2015 r.

Wobec odniesienia rozumienia przychodu na gruncie ustawy o rencie socjalnej do uregulowań ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych wskazać należy, iż w myśl art. 11 ust. 1 tej drugiej ustawy, przychodami (z zastrzeżeniem wymienionych w przepisie artykułów nie dotyczących rzeczywistego stanu faktycznego) są otrzymane lub pozostawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartości otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. W literaturze i judykaturze utrwalony jest pogląd, iż przytoczona wyżej definicja ujmuje pojęcie przychodu w kategoriach kasowych. Przychodem, co do zasady, nie jest więc należna kwota lub wartość pieniężna, ale kwota (wartość) rzeczywiście przez podatnika osiągnięta, otrzymana bądź pozostawiona do jego dyspozycji. Otrzymanie przychodu może przy tym polegać na wręczeniu pieniędzy podatnikowi albo zwiększeniu jego rachunku bankowego o określoną wierzytelność. Samo stwierdzenie przez osobę zobowiązaną, że podatnikowi przysługuje należność w konkretnej wysokości, nie stanowi jeszcze przychodu. Przychód pojawia się dopiero wtedy, gdy podatnik otrzymał pieniądze albo kiedy pieniądze pozostawione zostały do jego dyspozycji tak, iż mógł swobodnie nimi rozporządzać (por. wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 lutego 1994 r., sygn. akt SA/WR 1804/93, POP z 1996 r. nr 5, poz. 160 i z dnia 3 lipca 1998 r., sygn. akt I SA/Gd 2096/96 niepubl. oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 czerwca 2005 r., sygn. akt III AUA 2121/04, OSAB z 2006 r., nr 1, poz. 58).

W świetle powyższych uwag, przy ustalaniu wysokości przychodu powodującego zawieszenie prawa do renty socjalnej wnioskodawcy nie można stypendium otrzymanego przez wnioskodawcę w dniu 6 lipca 2015 r. doliczyć do przychodu z czerwca 2015 r., nawet jeśli faktycznie dotyczyło ono stażu odbytego w miesiącu czerwcu 2015 r.

Nie mniej jednak nie ta okoliczność zaważyła na rozstrzygnięciu niniejszej sprawy. W ocenie Sądu bowiem odbywania przez P. M. stażu w ramach projektu „Profesjonalni niepełnosprawni na D.” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego organizowanego przez (...)we W. nie można zaliczyć do działalności zarobkowej, o której mowa w art. 10 ust. 2 ustawy o rencie socjalnej, tj. zatrudnienia, służby, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy emerytalnej, lub innej pracy zarobkowej albo prowadzenia działalności pozarolniczej, gdyż istotą takiego stażu jest nabycie określonych umiejętności, zaś przychód osiągnięty przez wnioskodawcę za okres odbywania stażu, w tym ostatni w dniu 06 lipca 2015 r. (za okres stażu od 01 do 30 czerwca 2015 r.) nie mieści się w żadnej z wyżej wymienionych kategorii przychodu.

Stosownie do art. 21 ust. 1 pkt 137 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, wolne od podatku są środki finansowe otrzymane przez uczestnika projektu jako pomoc udzielona w ramach programu finansowanego z udziałem środków europejskich, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240, nazywanej dalej ustawą o finansach publicznych). W rozumieniu zaś art. 2 pkt 5 ustawy o finansach publicznych przez środki europejskie –rozumieć należy środki, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 1, 2 i 4 ustawy o finansach publicznych. W myśl art. 5 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych środkami pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej są środki pochodzące z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rybackiego, z wyłączeniem środków, o których mowa w pkt 5 lit. a i b.

W przedmiotowej sprawie wątpliwości nie budziło i nie stanowiło przedmiotu sporu, że projekt „Profesjonalni niepełnosprawni na D.” organizowany przez (...) we W. finansowany był z udziałem środków europejskich, o których mowa w ustawie o finansach publicznych. Tym samym środki finansowe uzyskane przez wnioskodawcę jako pomoc udzielona w ramach programu finansowanego z udziałem środków europejskich wolne są od podatku dochodowego od osób fizycznych.

A zatem, ponieważ wnioskodawca nie osiągnął przychodu w rozumieniu art. 10 ust. 3, 4 lub 5 ustawy o rencie socjalnej z tytułu działalności, o której mowa w art. 10 ust. 2 ustawy o rencie socjalnej, podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego – wbrew stanowisku organu rentowego – nie zachodzą materialno-prawne podstawy z art. 10 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej do zawieszenia jego prawa do renty socjalnej. Takie stanowisko znajduje także potwierdzenie w orzecznictwie sądowym, m.in. w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 listopada 2012 r. (III AUa 1423/11, Legalis nr 755555), w wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 31 sierpnia 2016 r. (III AUa 347/16, Legalis nr 1508918) czy w wyrokach Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 czerwca 2013 r. (III AUa 1303/12, Legalis nr 722929) i z dnia 14 czerwca 2013 r. (III AUa 1255/12, Legalis nr 722923).

Zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy emerytalnej w zw. z art. 15 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. W myśl zaś art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej w zw. z art. 15 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej za nienależnie pobrane świadczenia uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Z uwagi zatem na niezachodzenie przesłanek z art. 10 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, brak było podstaw do uznania kwoty pobranej przez wnioskodawcę tytułem renty socjalnej w okresie od 01 lipca 2015 r. do dnia 31 lipca 2015 r. za nienależnie pobrane świadczenie w rozumieniu art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej (czy w rozumieniu art. 138 ust. 2 pkt 2 lub ust. 3 ustawy emerytalnej). W konsekwencji, wbrew stanowisku organu rentowego, nie zachodziły, wynikające z art. 138 ust. 1 ustawy emerytalnej w zw. z art. 15 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej, podstawy do żądania od wnioskodawcy zwrotu kwoty 739,58 zł.

Mając powyższe na uwadze, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego, orzekając co do istoty sprawy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.